

3. maj 2022
Sagsnr.: 19/06450
Klagenr.: 1004724
FKL

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

ÆNDRING af afgørelse om overholdelse af vilkår i tilladelse til etablering af okkersø ved Søderup Å i Aabenraa Kommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter vandløbslovens § 54, stk. 2, jf. § 80, stk. 1.¹

Miljø- og Fødevareklagenævnet ændrer Aabenraa Kommunes afgørelse af 19. juli 2019 om overholdelse af vilkår i tilladelse af 17. maj 1996 til etablering af okkersø ved Søderup Å til, at vilkåret, om at projektet ikke må medføre en påvirkning af vandstand og afvanding opstrøms styrt nr. 4, ikke er dokumenteret overholdt.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet² og gebyrbekendtgørelsens § 2.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen kan anlægges ved domstolene.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**

Toldboden 2
8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nh@naevneshus.dk
www.naevneshus.dk

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019 om vandløb med senere ændringer.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

³ Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 15. august 2019 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af afgørelsens adressat.

Klager har navnlig anført, at okkersøen ikke er etableret således, at projektet ikke vil medføre en påvirkning af vandstand og afvanding opstrøms styrt nr. 4.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.2.

2. Sagens oplysninger

Sagen omhandler, hvorvidt etableringen af en okkersø beliggende mellem st. 2.555 m og st. 2.785 m har påvirket vandstanden og afvandingen opstrøms styrt nr. 4 (st. 2.530 m) i Søderup Å. Ved udløbet fra okkersøen er der etableret et stryg, som slutter i st. 2.785 m. Okkersøen har ifølge et datablad for projektet en volumen på 6.000 m³, dækker et areal på 1,9 ha, og etableringen af søen blev afsluttet i september 1996.

Søderup Å, hvorpå okkersøen er beliggende, er en del af Vidås vandløbs-system. Vandløbet er omfattet af ”Regulativ for amtsvandløb nr. 4245, Søderup Å”, der er vedtaget den 17. august 1995. Ifølge pkt. 2.2 i regulativet er vandløbet stationeret i medstrøms retning. Stationeringen svarer til afstanden fra vandløbets begyndelsespunkt i meter.

Det fremgår af regulativets pkt. 3.1, der bl.a. omhandler vandløbets dimensioner, at der ved st. 2.530 m er et indløb til styrt. Bundkoten er her angivet til 25,31 m DNN. Næste angivelse er ved st. 2.545 m, hvor bundkoten er 24,85 m DNN. Bundkoten i st. 2.785 m er angivet til 24,74 m DNN.

Endvidere fremgår det af regulativets pkt. 4.2, om stryg, styrt og stemmewærker, at der ved st. 2.530 m er registreret et styrt med et fald på 0,45 m.

2.1 Den påklagede afgørelse

Aabenraa Kommune har den 19. juli 2019 i medfør af vandløbslovens § 54 a truffet afgørelse om, at okkersøen er anlagt korrekt og i overensstemmelse med tilladelsen hertil, og at eventuelle afvandingsproblemer opstrøms okkersøen derfor ikke skyldes et ulovligt forhold vedrørende okkersøen.

Det fremgår af afgørelsen, at den er truffet efter henvendelse fra klager den 8. februar 2016, idet klager har anført, at okkersøen forårsager en opstuvning af vandet i Søderup Å opstrøms søen. Ifølge afgørelsen har klager i henvendelsen bl.a. påpeget, at anlægskoten for udløbet af okkersøen er problematisk, samt at der kun er et lille fald i vandspejlet henover styrt nr. 4.

Af Sønderjyllands Amts forslag til etablering af en okkersø ved Søderup Å fra marts 1996 fremgår bl.a. følgende:

”Afvandingsmæssige konsekvenser for de omkringliggende jorder

Indløbet til søen vil afgrene fra Søderup Å umiddelbart nedstrøms styrt nr. 4 (se bilag 3). Søens udløbstærskel anlægges i et niveau, der ligger lige under styrtets overkant, således at der ikke sker nogen påvirkning af vandstand og afvanding opstrøms styrt nr. 4. Desuden bibeholdes Søderup Å's nuværende løb (bortset fra en afpropning lige ved indløbsgrøften), for at undgå ændringer i afvanding af arealerne syd for Søderup Å.

Der sker således ingen ændringer af den nuværende afvandingstilstand, bortset fra en mindre vandstandshævning på det areal, hvor søen placeres, som kun vil påvirke den lodsejer, der er indgået aftale med.”

Videre fremgår det af indstillingen af 15. maj 1996 til Teknik og Miljøudvalget i Sønderjyllands Amt, at afvandingsforholdene oven for og neden for søen ikke påvirkes, eftersom udnyttelsen af et eksisterende styrt sikrer dette.

Det fremgår af sagens oplysninger, at Sønderjyllands Amt den 17. maj 1996 gav tilladelsen til etablering af okkersøen ved Søderup Å.

Aabenraa Kommune har i afgørelsen oplyst, at der i forbindelse med etableringen af okkersøen blev anlagt et stryg ved søens udløb for at sikre en minimumsvandstand i søen. Ifølge kommunen blev stryget dimensioneret således, at der ikke skulle forekomme vandstandsstigninger opstrøms styrt nr. 4, men det synlige fald i vandspejlet gennem styrt nr. 4 ville blive udjævnet. Videre har kommunen bemærket, at okkersøen, jf. projektbeskrivelsen, alene vil medføre en ændring af afvandingsforholdene i form af vandstigning i selve okkersøen.

Aabenraa Kommune har endvidere anført, at kommunen på baggrund af klagers henvendelse har foretaget kontrolopmålinger af koter, vandstand og vandføring for Søderup Å. Heraf fremgår det bl.a., at bundkoten i styrt nr. 4, der i projektbeskrivelsen for etableringen af okkersøen er angivet til 25,40 m DNN, er opmålt til 25,42 m DNN i oktober 2004 og 25,39 m DNN i september 2016. Bundkoten ved indløbet til okkersøen i st. 2.555 m er i projektbeskrivelsen fastlagt til 24,50 m DNN og opmålt til 25,10 m – 24,81 m DNN i oktober 2004. Endvidere er bundkoten for udløbet fra okkersøen ved indløb til stryget i projektbeskrivelsen fastlagt til 25,35 m DNN og opmålt til 25,36 m DNN i oktober 2004. Der er ikke foretaget en opmåling i 2016 af bundkoten ved indløb til okkersøen eller udløbet fra okkersøen ved indløb til stryget.

Ifølge Aabenraa Kommune viser opmålinger af koterne, at indløbet til stryget ved udløbet fra okkersøen er anlagt ca. 5 cm under koten for styrt nr. 4, hvilket ifølge kommunen er i overensstemmelse med projektbeskri-

velsen. Derudover har kommunen anført, at målinger af vandføring og tilsvarende vandspejl har vist, at vandstanden falder mellem 28-53 cm fra styrt nr. 4 til udløbet af stryget i st. 2.785 m nedstrøms okkersøen afhængig af vandføringen. Videre har kommunen anført, at målingerne viser, at ved vandføringer på 255-285 l/s, er vandstanden i vandløbet henholdsvis op- og nedstrøms okkersøen ca. 30 cm. Ifølge kommunen må en vandføring på 255-285 l/s anses som middelværdi.

Endvidere har Aabenraa Kommune foretaget en sammenligning af modelberegnete Q/H-kurver for Søderup Å før søens etablering i 1996 og Q/H-kurver for vandføringer og vandstande målt i 2017 med anvendelse af st. 2.442 m, st. 2.555 m og st. 2.785 m. Q/H-kurverne viser ifølge kommunen en generel forskydning på 10 cm mellem de målte og de beregnede kurver. Ifølge kommunen er de udførte modelberegninger efterfølgende tjekket af en konsulent, der har vurderet, at okkersøen er dimensioneret korrekt, og at okkersøen ikke giver anledning til vandstandsstigninger opstrøms styrt nr. 4. At den målte Q/H-kurve er 10 cm højere end den beregnede kurve kan ifølge kommunens skyldes flere forhold, men mest sandsynlige årsag er metodeforskel. Videre har kommunen bemærket, at forskydningen observeres både op- og nedstrøms okkersøen, hvorfor det ikke tyder på en stuvningseffekt.

Herudover indeholder afgørelsen en længdeprofil af Søderup Å, der sammenligner opmålingen fra 1994 med samme opmåling, hvor dataene fra okkersøen, som beskrevet i projektbeskrivelsen fra 1996, er tilføjet, med en modelberegnet vandstand ved en vandføring svarende til ca. 504 l/s.⁴ Af længdeprofilet i afgørelsens bilag 4 fremgår det, at vandstanden i Søderup Å er højere efter etableringen af okkersøen mellem st. 2.442 m og st. 2.555 m end før etableringen. Vandstandsstigningen er ifølge længdeprofilet forhøjet ca. 0,5 m ved st. 2.555 m (indløbet til okkersøen), hvilket herefter er aftagende over 113 m frem til st. 2.442, hvor vandstandsstigningen går i nul. Opstrøms st. 2.442 m er vandstanden ifølge længdeprofilet den samme før og efter etableringen af okkersøen.

Aabenraa Kommune har til længdeprofilen bemærket, at den viser, at der ikke er ændringer i vandstandsforholdene opstrøms styrt nr. 4, som kommunen har angivet ligger i st. 2.530 m.

2.2 *Klagens indhold*

Klager har anført, at der foreligger et ulovligt forhold, idet det gennemførte reguleringsprojekt, med etableringen af okkersøen har ført til en forringet afvanding i Søderup Å. Klager har i den forbindelse fremhævet, at det fremgår af projektbeskrivelsen for okkersøen, at projektet ikke vil medføre en påvirkning af vandstanden opstrøms styrt nr. 4.

⁴ Ifølge Aabenraa Kommune er en vandføring på 504 l/s varende til 95 % fraktil.

Klager har videre anført, at vandstanden i okkersøen betyder, at vandet stuver opstrøms styrt nr. 4, idet bundkoten i udløbet fra okkersøen ved indløb til stryget kun ligger 5 cm lavere end koten i styrt nr. 4. Endvidere har klager anført, at selv ved lave vandføringer er der en vandhøjde på ca. 20 cm over styrt nr. 4. Oprindeligt har der ifølge klager været et fald på 55 cm henover styrt nr. 4, hvilket ifølge klager betød, at der kun var en lav vandsøjle opstrøms styrtet på ca. 5-10 cm. Ved større vandføringer kan der ifølge klager stå omkring 50 cm vand opstrøms styrtet, hvortil klager har oplyst, at kommunen i februar 2017 målte en vanddybde på 49 cm opstrøms styrtet.

Påvirkningen af vandstanden og afvandingen opstrøms styrt nr. 4 har ifølge klager medført, at afvandingen af de omkringliggende arealer er blevet ringere, og at arealerne er længere om at blive farbare om foråret, samt at der er flere steder, hvor det kan være vanskeligt at høste.

2.3 Aabenraa Kommunes bemærkninger til klagen

Aabenraa Kommune har i bemærkninger til klagen af 22. august 2019 anført, at det er i overensstemmelse med projektbeskrivelsen og modelberegningerne, når bundkoten ved udløbet fra okkersøen ved indløbet til stryget er 5 cm lavere end koten i styrt nr. 4.

Videre har Aabenraa Kommune anført, at den af klager fremhævede vandstandsmåling på 49 cm ved styrt nr. 4 sidst i februar 2017 er foretaget ved en vandføring på 673 l/s. Videre har kommunen i den forbindelse anført, at det af projekt materialet fra 1996 fremgår, at middelfaststrømmingen på det pågældende sted er ca. 300 l/s med minimums- og maksimumsafstrømninger på henholdsvis 30 l/s og 1500 l/s. Endvidere har kommunen oplyst, at vandstandsmålingen fra først i februar 2017 ved en vandføring på 255 l/s viser en vandstand på 29 cm ved styrt nr. 4, mens to målinger foretaget i september og oktober 2016 ved vandføringer på 86,2 og 128 l/s viser vandstande ved styrt nr. 4 på henholdsvis 16 og 22 cm.

Derudover har Aabenraa Kommune bemærket, at kommunen ikke har nogen opmåling af vandstanden ved styrt nr. 4 fra før år 1996, hvilket betyder, at kommunen hverken kan be- eller afkræfte det af klager anførte om, at vandstanden tidligere har været på 5-10 cm ved styrtet.

Endelig har Aabenraa Kommune anført, at klagers marker er beliggende minimum 1 km opstrøms okkersøen, og at eventuelle afvandingsproblemer på klagers marker derfor ikke kan skyldes et ulovligt forhold vedrørende okkersøen.

3. Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger

Indledningsvist bemærker Miljø- og Fødevarerklagenævnet, at nævnet forstår Aabenraa Kommune således, at det i forslaget til tilladelsen beskrevne, om de afvandingsmæssige konsekvenser for de omkringliggende

jorde, skal opfattes som et vilkår i Sønderjyllands Amts tilladelse af 17. maj 1996. Efter nævnets opfattelse, er der ikke anledning til at tilsidesætte dette, hvorfor det for sagens behandling er lagt til grund, at tilladelsen indeholder et vilkår om, at etablering af okkersøen ikke må medføre en påvirkning af vandstand og afvanding opstrøms styrt nr. 4 i Søderup Å.

Det følger af vandløbslovens § 54, stk. 2, at vandløbsmyndigheden påser, at påbud og forbud efter denne lov efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes.

Bliver vandløbsmyndigheden opmærksom på et ulovligt forhold, skal den foranledige det ulovlige forhold bragt til ophør, medmindre der er tale om forhold af ganske underordnet betydning, jf. vandløbslovens § 54 a.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at idet Aabenraa Kommune i afgørelsen påser overholdelsen af et vilkår fastsat i en tilladelse er rette hjemmel for afgørelsen vandløbslovens § 54, stk. 2, og ikke § 54 a.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at en sammenligning af bundkoterne fra okkersøens projektbeskrivelse med de opmålte bundkoter i 2004 og 2016 indikerer, at okkersøen er anlagt som beskrevet i projektbeskrivelsen, idet der alene er få centimeters afvigelser.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at vilkåret i tilladelsen ikke er dokumenteret overholdt, idet oplysningerne i sagen fra Aabenraa Kommune viser, at etableringen af okkersøen har medført en vandstandsstigning opstrøms styrt nr. 4 (st. 2.530 m) og indtil st. 2.442 m. Nævnet har i vurderingen lagt vægt på, at længdeprofilet, der sammenholder vandstanden i Søderup Å før og efter etableringen af okkersøen viser, at der indtil st. 2.442 m, der er beliggende 88 m opstrøms styrt nr. 4 er en vandstandsstigning i vandløbet på op til 0,5 m ved en vandføring på ca. 504 l/s. Nævnet har endvidere lagt vægt på, at uanset at nævnet er enigt med Aabenraa Kommune i, at Q/H-kurven indikerer at etableringen af okkersøen ikke har medført en opstuvning, kan dette ikke føre til et andet resultat, idet Q/H-kurven alene fortæller noget om stuvningspåvirkningen i de anvendte stationer (2.442 m, st. 2.555 m og st. 2.785 m), og at Q/H-kurven derfor ikke siger noget om en eventuel opstuvning mellem styrt nr. 4 og st. 2.442 m, der er den delstrækning af vandløbet, hvor etableringen af okkersøen ifølge længdeprofilet har medført en vandstandsstigning, og hvor vilkåret samtidigt er gældende.

3.2 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 2, nr. 1.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ændrer Aabenraa Kommunes afgørelse af 19. juli 2019 om overholdelse af vilkår i tilladelse af 17. maj 1996 til

etablering af okkersø ved Søderup Å til, at vilkåret, om at projektet ikke må medføre en påvirkning af vandstand og afvanding opstrøms styrt nr. 4, ikke er dokumenteret overholdt.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Denne afgørelse gøres tilgængelig for Aabenraa Kommune (sagsnr. 16/13425) samt for klager og dennes repræsentant via klageportalen. Afgørelsen sendes desuden til eventuelle andre parter i klagesagen.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på mfkn.naevneneshus.dk. Personoplysninger vil blive anonymiseret.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

Jette R. Uhrenholt
Stedfortrædende formand